U.G. 2nd Semester Examination - 2019

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANH/CC-T-IV

Full Marks : 60 Time : 2½ Hours

The figures in the right-hand margin indicate marks. Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. निम्नलिखितानां प्रश्नानां मध्ये कस्यचन **दश** प्रश्नस्य उत्तराणि संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च पूर्णवाक्येन प्रदेयानि : 2×10=20

i) 'ध्रुवमपायेऽपादानम्'—इत्यत्र 'अपायः' शब्दस्य कोऽर्थः? ध्रुवम् पदस्यापि कोऽर्थः?

ii) अनुक्ते कर्मणि अभिहिते कर्मणि च के विभक्ती व्यवह्रियेते?

iii) 'कृत्यल्युटो बहुलम्'—अत्र 'बहुलम्' पदस्यार्थः लिख्यताम्।

iv) 'समानकर्तृकयोः पूर्वकाले'—इति सूत्रानुसारेण कः प्रत्ययो भवति? उदाहरणमेकं दीयताम्।

v) कृष्णं द्रष्टुं याति—रेखाङ्कितपदस्य प्रकृति-प्रत्ययः निरुपणीयः।

vi) 'पितृभ्यः स्वधा'—अत्र रेखाङ्कितपदस्य विभक्तिविधायकं सूत्रम् उल्लिख्यताम्।

vii) सतां गतम्—इत्यत्र 'सतां' पदे का विभक्तिः? 'गतम्' पदस्य व्युत्पत्तिः प्रदर्श्यताम्।

viii) बालकः चन्द्रं पश्यति वाक्यमिदम् कस्मिन् वाच्ये वर्तते? वाक्यस्यास्य वाच्यान्तरं क्रियताम्।

[Turn Over]

ix) "सम्यधिकरणे च"—सूत्रेऽस्मिन् च काराद् किं बुध्यते वरदराजमतेन लिख्यताम्।

x) 'षष्ठी शेषे' - इति सूत्रानुसारेण वरदराजमतेन कुत्र षष्ठी स्यात्?

xi) 'कृत्याः'—सूत्रस्यार्थः वरदराजमतेन व्याख्यायताम्।

xii) शिक्षकः पुरस्कारम् प्रदत्तवान्—रेखाङ्कितपदयुगलस्य कारक-विभक्तिविधायकानिसूत्राणि उल्लेखनीयानि।

xiii) शतृ-शानचौ कुत्र भवतः?

xiv) सोदाहरणं क्रियार्थक्रियायाः अर्थः लिख्यताम्।

xv) क्तवतु-प्रत्ययविधायकं सूत्रं लिख्यताम्। उदाहरणमेकं दीयताम्।

2. Answer any **four** of the following questions: 5×4=20

a) Translate into Sanskrit in Devanāgarī script any **five** of the following with the help of suffixes given within the bracket: 1×5=5

i) See the moving train. (शतृ)
গমনরত রেলগাড়িটিকে দেখ। (शतृ)

ii) The girl is coming to me crying loudly. (शानच्)
বালিকাটি উচ্চস্বরে ক্রন্দন করতে করতে আমার দিকে আসছে। (शानच्)

iii) Pārijāta is going to watch a drama. (तुमुन्)
পারিজাত নাটক দেখতে যাচ্ছে। (तुमुन्)

iv) I should do this. (ण्यत्)
আমার এটা করা উচিৎ। (ण्यत्)

v) He should go there. (तव्य)
তার সেখানে যাওয়া উচিৎ। (तव्य)

vi) Rāvaṇa is killed by Rāma. (क्त)
রাম কর্তৃক রাবণ হত হল। (क्त)

b) Translate into Bengali or English or Hindi any **one** of the following passages: 5

i) छात्रः मेघदूतं पठितवान्। पुस्तकं पठित्वा स श्लोकमेकं लिखितवान्। अनन्तरं च स गीतं श्रुत्वा भोजनं कृतवान्। ततः स शय्यायां शायितवान्।

ii) अहं मातरं प्रणम्य महाविद्यालयं गमिष्यामि। महाविद्यालयं गत्वा कालिदासस्य रघुवंशम् काव्यम् पठिष्यामि। रघुवंशाख्यस्य काव्यस्य नायकः रघुः, स विक्रमेण बहून् देशान् जितवान्।

c) Explain the following sūtra with Varadarāja commentary: 5

कर्तृकरणयोस्तृतीया।

OR

षष्ठी शेषे।

d) Account for the case-ending in of the underlined words (any **five**): 1×5=5

i) धावतोऽश्वात् पतति।

ii) मातुः स्मरति।

iii) बलिं भिक्षते वसुधाम्।

iv) दुग्धे माधुर्यम् अस्ति।

v) विप्राय गां ददाति।

vi) राम! अत्र आगच्छतु भवान्।

e) Give the resulting forms of the following (any **five**): 1×5=5

√गम् + शतृ; √कृ + शानच्; √श्रु + क्तवतु; √लभ् + क्त; √शास् + क्यप्; √कृ + ण्यत्;

f) Re-write the passage in passive voice: 5

कालिदासः कुमारसंभवं काव्यं रचितवान्। तत्र कुमारः ताडकासुरं हतवान्। अहं काव्यमिदं मासेन अपठम्। कालिदासः द्वितीयचन्द्रगुप्तस्य राजसभाम् अलङ्कृतवान्।

3. Answer any **two** of the following selecting atleast **one** from each Group: 10×2=20

GROUP-A

यथेच्छम् कस्यचिदेकस्य प्रबन्धः सुरगिरा देवनागरीलिप्या च लिख्यताम् : 10×1=10

i) भारतीयसंस्कृतौ रामायणस्य प्रभावः।

ii) श्रीमद्भगवद्गीतायाः गुरुत्वम् महत्त्वञ्च।

iii) आधुनिकसमाजे मुखपुस्तिकायाः (Face book) प्रभावः।

iv) अधुनातनकाले जलसङ्कटः।

v) विश्वकापप्रतियोगितायां क्रिकेटक्रीडाक्षेत्रे भारतवर्षस्य स्थानम्।

GROUP-B

Answer any **one** of the following into Sanskrit or Bengali or English language: 10×1=10

i) How many कृत्यप्रत्यय-s are there? Name them. Explain the principal सूत्र-s of Pāṇini of कृत्यप्रत्यय-s with examples along with the commentary of वरदराज. 1+2+7=10

कृत्यप्रत्ययाः कतिसंख्यकानि? कानि च तानि? कृत्यप्रत्ययविधायकानि मुख्य पाणिनीयसूत्राणि सोदाहरणम् वरदराजमतेन व्याख्यायताम्।

ii) Explain the sūtra 'प्रातिपदिकार्थलिङ्गपरिमाणवचनमात्रे प्रथमा' with examples and the commentary of वरदराज.

प्रातिपदिकार्थलिङ्गपरिमाणवचनमात्रे प्रथमा—सूत्रमिदम् सोदाहरणं वरदराजमतेन व्याख्यायताम्।